

am întemeiat-o pe cît (a fost) cu puțință“ (1496, apr. 14, Arh. St. Buc., S. I., nr. 100); да доидѣт наши людѣе скѣ ПЛЯЧЮКИ вт посподство ки „să vină oamenii noștri tot plîngîndu-se de domnia voastră“ (1496—1507, Arh. St. Br., nr. 264).

2. *complementul circumstanțial de timp*: ПРѢХОДАШТИ брашовени прѣз Доунакъ със копуѣа, или на Дръстер, или на Гюргев, или на Никопол, да даважт вт р̄ — г̄; ПОБРАТНЕНШЕ сѣ на Рскер вт р̄ — г̄ „trecînd brașovenii peste Dunăre cu marfă, fie la Dîrstor, fie la Giurgiu, fie la Nicopol, să dea la o sută — trei; și întorcîndu-se la Rucăr de la o sută — trei“ (1431, ian. 30, Arh. St. Br., nr. 768).

3. *complementul circumstanțial de cauză*: СЕЖЕ И МН ЗРѢЩЕ И СЛИШЕЩЕ ВКЪЖДЕАХОМ КЪ ЧЕСТНОМЪ МОНАСНРОМЪ ЗОВОМАГО ХИЛАНДАР „noi vîzînd și auzînd aceasta, am rîvnit cître cinstita mînăstire numită Hilandar“ (1497, martie, BAR, fotogr. LXXIII/4); сѣ И ВНИ СМОРЕНИ КЪ ПЪТЪЮЗИ¹ „tot umblind, sînt și ei obosiți“ (1482, Arh. St. Br., nr. 149).

4. *complementul circumstanțial de loc*. Gerunziul cu această valoare al vîrbului ПОЧАТИ, atestat în două variante, ПОЧАЕШЕ (ПОЧЕШЕ) și ПОЧАЕШИ (ПОЧЕШИ), înregistrează cea mai mare frecvență în documentele de danie. De ex.: даровахъ скѣтѣомъ монастырю... къса бѣага еанк⁴ дрѣжжт вт Мамено, ПОЧАЕШЕ вт Сѣпатса „am dăruit sfintei mînăstiri... toate bălțile care țin de Mamino, începînd de la Săpatul“ (1436, iunie 25, Arh. St. Buc., S. I., nr. 32)².

II. Sintaxa frazei

1. PROPOZIȚII PARTICIPIALE

Dintre problemele privind sintaxa frazei ne vom ocupa de propozițiile participiale³. Aceste propoziții, trăsătură caracteristică a unor limbi slave în perioada veche⁴, apar relativ frecvent în limba documentelor slavo-române din secolele al XIV-lea — al XV-lea, dar reprezintă aici o trăsătură arhaică.

a) *Propoziții participiale subiective*. Se întîlnesc în documentele de danie și întărire, în citate biblice care se repetă într-o formă aproape invariabilă și, uneori, chiar în documente de la sfîrșitul secolului al XV-lea. De ex.: прѣидѣте къ мнѣ къси ТРЪЖДАЩЕИ СѦ „veniți la mine toți cei ce vă trudiți; (< cca 1400 >, Arh. St. Buc., S. I., nr. 14); владженъ СЪРЪТІИ прѣ-мѣдрост „fericit (este) cel ce a aflat înțelepciunea“ (1494, martie 16, Arh.

¹ Acest gerunziu prezintă palatalizarea $t + j > \acute{c}$ (notată \acute{h}), trăsătură specifică limbii sirbo-croate.

² De cele mai multe ori ПОЧАЕШЕ apare într-o formulă de cancelarie în care se arată scutirile de dări și de slujbe: ПОЧАЕШИ вт w <внн> вѣмъ и вт сѣннн вѣмъ и вт жи-таретва и вт винаретва „începînd de la vama oilor și de la vama porcilor și de la jitărit și de la vinărit“ (< 1400—1403 >, BAR, XX 155).

³ Vezi și A. Vaillant, *Manuel*, p. 358, care subliniază caracterul lor specific.

⁴ Vezi Pandele Olteanu, *Limba povestirilor slave despre Vlad Tepeș*, București, 1961, p. 174 și urm., unde se găsește și bibliografia referitoare la participiile predicative.